Qorti tal-Magistrati (Malta)
Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali

Magistrat Dr Claire L. Stafrace Zammit B.A., LL.D.

Il-Pulizija
(Spettur Kevin Pulis)
(Spettur Priscilla Caruana)

vs

Abukar Osman Hassan

Kumpilazzjoni Numru: 214/2012

Illum, 15 ta' Mejju 2023

Il-Qorti;

Rat l-akkuzi migjuba kontra **Abukar Osman Hassan** detentur tal-karta tal-identità numru 0048743A akkuzat talli:-

1. Fil-21 ta' Frar 2012 gewwa Hanger Open Centre ta' Hal Far, limiti taz-Zurrieq ghall-habta tal-10:00hrs volontarjament ta n-nar lil dar, mahzen, hanut, dar ta' abitazzjoni, bastiment, bacil jew bini iehor, gharix, jew lok iehor, u cioè, ufficini tal-

amministrazzjoni ta' l-imsemmi centru, meta fil-waqt tal-hruq kien hemm persuni gewwa;

2. U aktar talli fl-istess data, bejn 00:00hrs u 00:30hrs ta' filghodu u l-10:00hrs ta' filghodu, lok u cirkostanzi volontarjament ikkaguna hsara fuq l-istess ufficini u l-aperturi li fihom, liema hsara teccedi l-elf mija u erbgha u sittin euro u disgha u sittin centezmu (1,164.69);

3. U aktar talli fl-istess data, hin, lok u cirkostanzi m'obdiex l-ordnijiet legittimi tal-Pulizija, jew ma hallihomx jew fixkilhom waqt il-qadi ta' dmirijiethom, jew b'xi mod iehor, bla jedd, indahal fi dmirijiethom, billi ma halliex lil haddiehor jaghmel dak li b'Ligi jkun ordnat jew jista' jaghmel, jew billi gab fix-xejn jew hassar dak li haddiehor ikun ghamel skond il-Ligi;

4. Talli fl-istess data, hin, lok u cirkostanzi kiser il-bon ordni u l-paci pubblika b'ghajjat, glied jew mod iehor, u talli qal kliem oxxen li jikkonsisti f'dagha fil-pubbliku;

5. Talli fl-istess data, hin, lok u cirkostanzi ngurja, jew hedded, jew ghamel offiza fuq il-persuna ta' wiehed inkarigat skont il-ligi minn servizz pubbliku, waqt li kien ghamel jew minhabba li jkun ghamel dan is-servizz, jew bil-hsieb li jbezzghu jew li jinfluwixxi fuqu kontra l-ligi fl-esekuzzjoni ta' dak is-servizz;

6. Talli fl-istess data, hin, lok u cirkostanzi hebb kontra l-persuna ta' Carmel Tonna sabiex jingurjah, iddejqu jew jaghmillu hsara.

Rat l-ezami tal-imputat fejn huwa wiegeb mhux hati tal-akkuzi kif dedotti kontrih;

Rat il-fedina tal-imputat li hija wahda netta;

Rat l-atti kollha tal-kawza nkluz it-trattazzjoni tal-partijiet;

Rat in-nota tal-Avukat Generali datata l-erbgha u ghoxrin (24) ta' Mejju 2013 fejn biha gew elenkati l-Artikoli tal-ligi li bihom jahseb li ghandha tinstab htija u cioè:-

a) Fl-artikoli 316(b), 325(1)(a), 95(1), 338(dd)(ee), 339(1)(d) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta;

b) Fl-artikoli 17, 31 u 533 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi wara li gew moqrija l-Artikoli lill-imputat, huwa ma kellux l-ebda oggezzjoni li din il-Qorti tkompli tisma' u tiddeciedi dawn il-proceduri b'mod sommarju.

Ikkunsidrat:

Illi semghet ix-xhieda tal-**<u>Ispettur Kevin Pulis</u>** li xehed li dakinhar tal-incident kien hemm telefonata l-control room li xi hadd mill-

Open Centre ta' Hal Far kien qieghed ikun aggressiv u ghamel xi hsarat fl-ufficini fejn ukoll hebb ghal ufficjal minnhom certu Carmel Tonna. Huwa jghid illi meta mar fuq il-post sab lill-imputat li kellu xi dmijja fuq gismu fejn ra li kien hemm xi hruq fl-ufficini permezz ta' saqqu fejn ra wkoll xi tiksir ta' hgieg u hmieg. L-imputat ma nnegax li kien hu izda stqarr mieghu illi kien ghamel hekk ghaliex kien ha xi flus neqsin mic-cekk li kien jiehu kull xahar u ghalhekk meta mar biex ikellem lill-ufficjali dawn qalulu biex jistenna barra u hemmhekk iddecieda li jaghmel dak li ghamel.

<u>Carmel Tonna</u> li huwa ufficjal tal-Open Centre stqarr illi dakinhar tal-incident kien fl-ufficcju jaghmel xi xoghol meta gie l-imputat isaqsi ghal Monica li hija Assistant Coordinator u meta qalulu li din ma kinitx hemm u sabiex jistenna hames minuti dan irrabja hafna u beda jidghi u ghalhekk ghalqu l-bieb tal-ufficcju fejn dan allura baqa' barra. Jghid illi fil-pront l-imputat beda jkisser u jipprova jidhol minn gol-bieb. Wara semghu t-tkissir tal-hgieg tal-ufficcju ta' hdejhom u bdew ixommu riha ta' hruq. Wara semghu l-pulizija u fire extinguisher jahdem. Xhin hargu mill-ufficcju u l-imputat gie mmanettjat beda jheddidhom u huma bezghu ghax it-theddid tieghu kien wiehed gravi.

<u>Alex Ciantar</u> li huwa haddiem iehor tac-centru u li kien prezenti waqt l-incident ikkonferma dak li qal ix-xhud ta' qablu u zied illi ra l-imputat ikisser b'saqajh u b'idejh l-ufficcju ta' hdejn fejn kien hu u Tonna u dan baqa' jkisser kull biex ta' ufficcju sakemm wasal ghal dak tas-securities. A rigward in-nar jghid illi l-imputat kellu l-ikel li tefghu mal-art u gab saqqu u cilindru tal-gass u qabbad

kollox. Xhin ix-xhud ra n-nar mar ghall-fire extinguisher u tefa kollox.

Ix-xhieda **Judy Camilleri**, **Joseph Briffa** u **Glenn Cascun** kollha kkorroboraw il-verzjoni tax-xhieda ta' qabilhom.

Ufficjali tal-pulizija li marru fuq il-post wara l-incident ilkoll xehdu u kkonfermaw l-istat aggressiv tal-imputat ma' dawk ta' madwaru.

Ufficjal iehor tac-centru **Albert Cauchi** esebixxa serje ta' dokumenti fosthom ritratti ta' wara l-incident Dok. AC1, stimi tal-hsarat Dok. AC2 u Dok. AC3.

Xehed bil-gurament l-espert nominat fl-inkjesta Magisterjali esebita in atti u cioè **Perit Richard Aquilina** fejn ipprezenta rapport tieghu mmarkat Dokument RA1 u l-istess ghamel l-espert **PS36 Sergio Azzopardi** liema inkarigu tieghu kien principarjament sabiex jiehu ritratti tal-post (Dok. SA1).

Rat illi ghal numru ta' snin l-imputat ma kienx qed jidher ghal proceduri u baqa' ma nstabx u ghalhekk il-kawza ma setghetx tipprocedi;

Rat ukoll illi wara li nstab l-imputat fis-sena elfejn u wiehed u ghoxrin, kien hemm problema ta' min kien ser jirrapprezentah legalment u ghalhekk dan il-fatt holoq impediment iehor ghal prosegwiment tal-kawza;

Rat illi meta l-kwistjoni tal-avukat gie stabbilit l-imputat ikkonferma li ma kellux provi x'jipproduci.

Ikkunsidrat:

Illi l-akkuzi li bihom qieghed jigi akkuzat l-imputat huma s-segwenti:

<u>Hsara volontarja – Artikolu 325 (1)(a) tal-Kap 9</u>

Il-Qorti taghmel referenza ghal sentenza moghtija fl-24 ta' Frar 2003 fl-ismijiet **<u>Il-Pulizija vs Joseph Zahra</u>**, fejn gew elenkati l-metodi kif jista' jigi determinat il-valur ta' hsarat. F'dik is-sentenza ntqal hekk:

> *"Fin-nuqqas ta' qbil bejn il-partijiet u salv dak li jinghad fis-subartikolu (2) ta' l-artikolu 325, biex tigi determinata l-hsara ghall-finijiet ta' l- artikolu 325(1) tal-Kodici Kriminali (moqri ma' l-artikolu 335 ta' l-istess Kodici) din trid (i) jew tigi apprezzata direttament mill-gudikant, fis-sens li jekk il-gudikant ikun jifhem bizzejjed jista' jiddetermina huwa stess l-ammont tal-hsara billi jezamina l-oggett in kwistjoni; jew (ii) il- parti leza tghid kemm effettivament hallset biex issir it-tiswija ta' jew fi l-oggett; jew (iii) billi jitqabbad perit mill-qorti biex jaghti l-fehma tieghu dwar l-ammont tal-hsara."*

Illi dwar din l-imputazzjoni kemm-il darba qamu argumenti ta' natura legali dwar danni volontarji fuq il-proprjetà ta' terzi. Ladarba l-hsara qed jigi allegat li saret bhala rizultat t'incendju mqabbad mill-imputat, allura jinghad illi l-Avukat Generali ma setax jinvoka l-Artikolu 325 ghas-sejbien ta' htija u dan fuq skorta ta' sentenzi. Fil-fatt fl-appell kriminali bl-ismijiet **<u>Il-Pulizija vs. Mark Mizzi</u>** (deciz fil-11/5/2006) il-Qorti qalet hekk:-

"Illi l-kontenzjoni tad-difiza quddiem l-Ewwel Qorti kienet li l-artikolu 325 ma japplikax ghal dawn il-fatti ghaliex l-actus reus ma jistax ikun dak ta' tqabbid ta' nar go dar, ghaliex dak ir-reat hu kopert b' artikoli ohra tal-ligi , senjatament bl-artikoli 316, 317 u 318 tal-Kodici Kriminali. Invece l-artikolu 325 indikat mill-Avukat Generali fin-nota tieghu, jipprovdi ghall-kazijiet ta' min volontarjament ihassar, jaghmel hsara jew jgharraq hwejjeg haddiehor, mobbli jew imobbli, b' mezzi xort' ohra minn dawk imsemmijin fl-artikoli ta' qabel ta' dan is- sub-titolu.

Issa s-Sub-titolu IV tat-Titolu IX tat-Taqsima II tal-Ewwel Ktieb tal- Kodici Kriminali, li jittratta dwar delitti kontra s-sigurta' pubblika u fuq hsarat fil-proprjeta', johloq diversi reati specifici w cioe' :- dak ta' hsara bi spluzzjoni doluza (art. 311,312,) dak ta' min izomm jew jaghmel sustanza esplussiva (art. 313); dak ta' min dolozament jikkonsenja jqieghed, jispara jew jisplodi xi mezz letali u cioe' kull haga imfassla sabiex, jew li ghandha l-kapacita' li tikkawza l-

mewt, hsara gravi fuq il- persuna jew proprjeta' billi thalli johorgu jew jinfirxu, jew bl-impatt ta' kimici tossici jew agenti biologici, jew toxins jew sustanzi simili jew radjazzjoni jew materjal radioattiv (art. 314A); dak ta' min dolozament ikollu ghandu jew jaghmel uzu minn, jikkonsenja, ibiddel, jiddisponi minn jew ixerred materjal nukleari li jista' jqieghed f' perikolu il-hajja ta' haddiehor, ecc. (art. 314B); dak ta' min jaghti n-nar jew b' xi mod iehor jiddistruggi tarznar, bastiment tal-gwerra, mahzen tal-porvli, bacil pubbliku jew kamp ta' artillerija; (art. 315) ; dak ta' min jaghti n-nar lil dar , mahzen hanut , dar t' abitazzjoni , bastiment, bacil jew bini iehor, gharix jew xi lok iehor, meta hemm gew ikun hemm persuna fil-waqt tal-hruq (art. 316); dak ta' min volontarjament jaghti n-nar lil bini, gharix jew lok iehor izda meta gewwa ma jkun hemm ebda persuna fil-waqt tal-hruq, ecc. (art. 317); dak ta' min jaghti n-nar lil bini gharix jew lok iehor izda fil-waqt li ma jkun hemm ebda persuna hemm gewwa u dan il-bini, gharix jew lok iehor ikun qieghed b' mod li ma jistax iqabbad hruq f' bini, iehor, gharix jew lok iehor, fejn waqt il-hruq ikun hemm xi persuna hemm gewwa (art. 318) dak ta' min jaghti n-nar lil dwieli, qatgha imhawwla ta' sigar, munzelli, jew gemgha ohra ta' qmugh , qoton jew prodott iehor simili, ecc. (art. 319); dak ta' espluzzjoni ta' mina (art. 320); dawk ta' wiri ta' dwal foloz b' perikolu ghan- navigazzjoni u qtugh ta' ktajjen (art. 321, 322 u 323).

Wara din il-lista ezawrjenti hafna li tikkontempla numru kbir ta' mezzi differenti kif wiehed jista' jikkaguna hsara lil persuni jew proprjeta', il- ligi fl-artikolu 325 tohloq speci ta' delitt residwali biex ikopri xi tip ta' hsara ohra li ma hix inkluza fl-artikoli dettaljati w specifici li jippreceduh u tghid testwalment:-

"(1) Kull min, B' MEZZI XORT' OHRA MINN DAWK IMSEMMIJA FL-ARTIKOLI TA' QABEL TA' DAN IS-SUB- TITOLU , volontarjament ihassar jaghmel hsara jew jgharraq hwejjeg haddiehor , mobbli jew immobbli , jehel meta jinsab hati...." (sottolinear ta' din il-Qorti.)

"Illi l-appellat qed jissottometti - kif ghamel anki quddiem l-Ewwel Qorti b' success - li d-dicitura ta' dan l-artikolu ma thalli ebda dubju li biex jissussisti dan ir-reat, irid jigi uzat xi mezz differenti ghal kollox mill- mezzi elenkati b' mod ezawrjenti fl-artikoli ta' qabel.

Din il-Qorti taqbel ma din is-sottomissjoni. Dan ghaliex il-fatti li qed jigu addebitati lill-appellat huma proprju dawk li ta nar lill-bini jew dar t' abitazzjoni w b' hekk ikkaguna danni fil-proprjeta' tal-genituri tieghu. Kjarament dan l-agir li jaqa' taht ir-reat tal-incendju doluz hu espressament kopert b' xi wiehed mill-artikoli 316, 317 u 318 fuq imsemmija, skond ic-cirkostanzi li jirrizultaw. Igifieri l-legislatur haseb b' reat "ad hoc" taht id-diversi cirkostanzi kontemplati f' dawn it-tlitt artikoli ghall-agir

addebitat lill-appellat u ghalhekk hawn ma jidholx l-artikolu residwali kontemplat fl-artikolu 325.

"…. Konsegwentement l-Ewwel Qorti kienet korretta meta ddecidiet li l-"mezzi xort' ohra" imsemmija fl-artikolu 325 ma jikkomprendux l- ghoti tan-nar lil bini w abitazzjoni, ghax dan hu mezz kopert b' artikoli ohra "ad hoc"."

Illi l-Qorti ssostni li biex tirrizulta imputazzjoni bbazata fuq l-Artikolu 325, il-hsara volontarja trid tkun ir-rizultat ta' xi mezz iehor mhux imsemmi fl-Artikoli ta' qabel tal-istess sub-titolu. Invece hawn jirrizulta li l-hsara grat bhala konsegwenza ta' hruq fuq il-propjetà fic-Centru ta' Detenzjoni ta' Hal Safi, reat kopert b'mod specifiku bid-dispozizzjonijiet tal-Artikoli 315, 316, 317 u 318 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

<u>**L-akkuza ta' incendju doluz a bazi tal-Artikolu 316**</u>

Illi kif inghad, l-imputat qeghed jigi akkuzat ta' incendju doluz fl-ufficini tac-centru ta' Hal Far taht l-Artikolu 316 (b) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta li jghid is-segwenti:-

"Kull min volontarjament jaghti n-nar lil dar, mahzen, hanut, dar ta' abitazzjoni, bastiment, vettura, bacil jew bini iehor, gharix, jew xi lok iehor, meta hemm gew ikun hemm persuna fil-waqt tal hruq, jehel meta jinsab hati, il-piena ta' prigunerija ghal ghomru:

Izda, jekk ebda persuna ma titlef hajjitha, il-hati jehel –

(a) jekk huwa seta' jobsor li f'dak il-waqt hemm gew kien hemm xi persuna, il-piena ta' prigunerija minn sitt snin sa tnax-il sena;
(b) xort'ohra, il-piena ta' prigunerija minn erba' snin sa disa' snin.

Illi t-tezi tad-difiza hija li gialadarba ma giex stabbilit b'mod xjentifiku jekk in-nar setax joltrepassa l-bibien tal-aluminium li jissepara l-kurutur fejn kien l-imputat minn mal-ufficini semmaj ghandu japplika l-Artikolu 318 u mhux id-dispozizzjonijiet tal-Artikolu 316.

Illi f'dan ir-rigward din il-Qorti qed taghmel referenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali deciza mill-Imhallef Joe Galea Debono bl-ismijiet <u>**il-Pulizija vs Valentine Sciberras**</u> deciza fil-11 ta' Jannar 2007 li trattat propju dwar id-differenza bejn iz-zewg artikoli fejn intqal:

"Illi l-appellant pero' jobbjetta ukoll li l-artikolu 316 (b) li fuqu tidher bazata l-ewwel imputazzjoni skond in-Nota ta' l-Avukat Generali (fol.210) u skond ma gie citat mill-Ewwel Qorti fis-sentenza appellata, ghandu bhala element essenzjali tieghu li s-soggett passiv tar-reat irid ikun persuna differenti w mhux l-akkuzat stess. In sostenn ta' dan iccita s-sentenza ta' din il-Qorti (Sede Superjuri) fil-

kawza "Ir-Repubblika ta' Malta vs. Joseph Desira" [13.5.1999]

Fit-trattazzjoni orali tieghu, l-abbli prosekutur Dr. Tonna Lowell, issottometta li f' kaz li ma tirrizultax htija taht l-artikolu 316(b) tista' tinstab htija taht l-artikolu 317 jew 318 li huma reati komprizi w involuti fir-reat kontemplat fl-art. 316 (b).

L-abbli difensur Dr. Joseph Giglio pero' rribatta li se mai mhux l-artikolu 317 imma l-artikolu 318 hu applikabbli, imma f'kull kaz dan mhux reat kompriz u nvolut fl-artikolu 316.

Illi is-sentenza ta' Joseph Desira citata mill-appellant proprjament tirrigwarda l-interpretazzjoni tal-artikolu 311 tal-Kodici Kriminali u mhux tal-artikolu 316(b) in dizamina. B' dana kollu, fil-fehma ta' din il- Qorti d-difiza ghandha ragun meta tissottometti li l-persuna li tkun gewwa l-lok jew bastiment li jinghata n-nar u cioe' s-suggett passiv tar- reat trid ikun differenti mill-persuna li attwalment tkun appikkat l-incendju w li konsegwentement ma jistax ikun applikabbli l-artikolu 316(b) invokat mill-Avukat Generali, ghaliex fuq il-lancja Lady Tess, meta gie appikkat in-nar, ma rrizulta li kien hemm hadd iehor hlief l-appellant innifsu li hu l-persuna li qabbad in-nar. Lanqas ma hu applikabbli, fil-fehma ta' din il-Qorti l-artikolu 317, ghax ma saret ebda prova li fil-

bastimenti jew ingenji tal-bahar li kienu vicin il-Lady Tess u li spiccaw qabdu ukoll jew gew danneggjati bin-nar jew, addirittura fil- bini tal-faccata, qrib fejn anki spiccaw waslu xi oggetti jaqbdu w li ntfew mill-ewwel Pulizija li wasal fuq il-post, kien hemm xi nies fihom, anki jekk, f' kull probbabilta', x' aktarx li fil-bini faccata tat-triq kien hemm xi nies. Imma l-probabbli mhux bizzejjed biex tirrizulta l-htija, trid issir il- prova sal-grad tac-certezza morali.

Invece tidher li tirrizulta fil-konfront tal-appellant l-imputazzjoni taht l- artikolu 318, li, fil-fehma ta' din il-Qorti, hija wahda kompriza w involuta fir-reat imputat lill-appellant mill-Avukat Generali, ghaliex tikkontempla proprju l-istess att materjali kontemplat fl-artikolu 316 ossia "kull min jaghti volontarjament jaghti n-nar li bini, gharix jew lok iehor imsemmi fl-artikolu 316" (ergo bastiment ukoll), pero' b'konsegwenzi inqas gravi ghax fil-lok ma jkun hemm hadd iehor u ma jkunx hemm il-perikolu li jaqbad lok iehor fejn ikun hemm xi persuna hemm gew. Fil-kaz ta' dar-reat, il-piena hija wahda inqas minn dik kontemplata fl-artikolu 316 u 317, u ghalhekk hu certament "reat izghar" li hu kompriz fl-ewwel imputazzjoni kif testwalment dedotta fit-termini tal-art.467 (4).

Ghalhekk fil-fehma tal-Qorti l-aggravju ta' natura legali sollevat mill-appellant huwa gustifikat izda ma jwassalx ghall-assoluzzjoni kompleta, imma biss biex tinstab htija

ta' reat minuri kompriz u involut kontemplat fl-artikolu 318 minnflok dak addebitat lill-appellant taht l-artikolu 316 (b), kif ser jigi deciz f' din is-sentenza."

Illi bir-rispett kollu l-fattispeci tal-kaz hawn fuq kkwotat huma kemxejn differenti mill-kaz in ezami u dan ghaliex ghalkemm l-att materjali huwa l-istess wiehed u cioè li dolozament l-imputat qabbad in-nar, fil-kaz in ezami l-imputat kien jaf li kien hemm in-nies u fil-fatt kien hemm xi nies fl-ufficcju li ftit qabel kien dahal fih u kien hemm xi nies ohra fl-ufficini l-ohra. Issa kemm kien jaf l-imputat li kien hemm xi nies fl-ufficini l-ohra dan ma harigx, però dak li hu cert huwa li l-imputat seta' jobsor li kien hemm xi nies ohra. Illi huwa veru illi l-fattispeci tal-kaz jistghu jinkwadraw aktar fis-subinciz (a) mhux (b) tal-Artikolu 316 imma gialadarba l-Avukat Generali ghazel li jitlob il-htija fuq is-subinciz (b) mhux (a), u gialadarba skont l-insenjament tal-Qorti tal-Appell hawn fuq ikkwotata dan is-subinciz jista' jigi applikat stante li l-aggravju minuri jista' jigi kompriz.

Illi din il-Qorti ma taqbilx mas-sottomissjonijiet tal-abbli difensur li gialadarba ma kienx hemm espert tal-hruq allura ma jistax jigi stabbilit jekk il-hruq setax jinfirex u dan ghal diversi motivi. Fl-ewwel lok jekk dan huwa verament necessarju ghall-applikazzjoni tal-Artikolu 316 dan necessarjament huwa wkoll necessarju ghall-applikazzjoni tal-Artikolu 318 ghaliex kull ma hemm differenti fiz-zewg Artikoli huwa li f'wiehed hemm bzonn li jigi stabbilit li kien hemm nies u fl-iehor li ma kienx hemm.

Illi fil-kaz in ezami l-hruq sar fil-kuritur barra l-ufficini tal-amministrazzjoni tac-centru permezz ta' cilindru tal-gass li tqabbad permezz ta' lighter li giet misjuba fuq il-post hekk kif jixhdu d-diversi ritratti esebiti mill-espert tal-Qorti. Illi hareg ukoll illi l-imputat kisser il-bieb tal-aluminium/hgieg li fihom kienu jinsabu l-ufficjali u ghalhekk in-nar seta' facilment jintroduci ruhu ghal dik il-kamra li kieku ma kienx ghall-intervent tas-security Alex Ciantar li kien pront biex jitfi n-nar permezz ta' fire extinguisher. Illi ghalhekk din il-Qorti temmen illi meta l-Artikolu 316 isemmi l-kelma "bini" din ghandha tinkwadra perfettament mal-kaz in ezami u ghaldaqstant l-istess Artikolu ghandu jigi applikat mhux l-Artikolu 318.

<u>Artikolu 338(ee) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta</u>

Illi taht dan l-Artikolu l-imputat qieghed jigi akkuzat li ma obdiex l-ordnijiet legittimi tal-ufficjali. Fil-kawza fl-ismijiet **<u>Il-Pulizija vs. Maria Victoria sive Marvic Attard Gialanze</u>** deciza fil-25 ta' Gunju 1997, il-Qorti tal-Appell Kriminali qalet is-segwenti:

> *"Ordni legittimu moghti mill-Pulizija jew mill-awtorita' ghandu dejjem jigi obdut u bla dewmien, salv id-dritt li wiehed jirreklama dwar il-gustizzja intrinsika ta' dak l-ordni (ara s-sentenza ta' din il-Qorti diversament ippreseduta tas-6 ta' Ottubru 1992, fl-ismijiet Il-Pulizija vs. Austin Grech). Ordni jitqies legittimu ghall-finijiet tal-kontravvenzjoni kkontemplata fil-paragrafu (ee) ta' l-*

Artikolu 338 tal- Kodici Kriminali jekk ikun prima facie legittimu, jigifieri jkun prima facie regolari fil-kontenut tieghu u fil-forma li bih jinghata. Ma jirrizultax li kien hemm xi haga prima facie rregolari fl-ordni li PC 604 ta lill- appellanti u ghalhekk, kienet x'kienet il-kariga taghha, hi kellha toqghod ghal dak l-ordni u mhux tisfida l-awtorita' pubblika".

L-ghan ta' din il-kontravvenzjoni hija li l-ufficjal pubbliku ikun qed jaghmel xi xoghol inkonnessjoni mal-kariga tieghu u jigi impedut minn terza persuna ghal xi raguni jew ohra u dak il-hin l-ufficcjal jaghti xi ordni lil dak li jkun bil-ghan li ma jfixklux fil-qadi ta' dmirijietu. Illi hareg car illi wara li gew il-pulizija l-imputat baqa' aggressiv, beda jghajjat u jidghi u sahansitra waddab bank lejn l-istess pulizija. Ghaldaqstant din il-kontravvenzjoni giet ippruvata wkoll.

<u>Ksur tal-bon-ordni u paci pubblika – Art. 338 (dd)</u>

Il-Qorti tal-Appell Kriminali kellha okkazzjoni temfasizza f'diversi sentenzi taghha b'mod partikolari fis-sentenza bl-ismijiet <u>**Pulizija vs Monica Polidano**</u> (AK per Imhallef Vincent Degaetano deciza 25/06/2001 fejn intqal li:-

"bhala regola jkun hemm il-kontravvenzjoni kontemplata fil-paragrafu (dd) ta' l-Artikolu 338 tal-Kap 9 meta jkun hemm ghemil volontarju li minnu nnifsu jew minhabba c-cirkostanzi li fihom dak l-ghemil isehh inissel imqar

minimu ta' inkwiet jew thassib f'mohh persuna (li ma tkunx l-akkuzat jew imputat) dwar l-inkolumita` fizika ta' persuna jew dwar l- inkolumita` ta' proprjeta`, kemm b'rizultat dirett ta' dak l-ghemil jew minhabba l-possibilita` ta' reazzjoni ghal dak l-ghemil.

Fi kliem iehor, wiehed irid jara fil-kaz konkret jekk dak li sar kienx inevitabbli tenut kont tac-cirkostanzi kollha tal-kaz. Hu evidenti, per ezempju, li persuna li tigi aggredita u li tkun fil-fatt qed tiddefendi ruhha (mhux semplicement tirritalja ghal offiza fuq il-persuna li tkun diga saritilha) necessarjament ser tagixxi b'mod li tnissel f'mohh persuna ohra dak l-inkwiet jew thassib aktar 'l fuq imsemmi. Pero` l-agir ta' dik il- persuna jkun, f'dawk ic-cirkostanzi, inevitabbli, u ghalhekk ma jistax jammonta ghal breach of the peace. L-istess ikun il-kaz jekk persuna tingurja animus retorquendi fil-limiti tal-Artikolu 339(1)(e) imsemmi - ikun kontrosens li wiehed jghid li dik l-ingurja ma tammontax ghal reat pero` l-fatt fih innifsu jammonta ghal reat iehor (taht l-Art. 338(dd)).”

Di fatti dan is-subinciz (dd) jiddisponi li:-

“Huwa hati ta' kontravvenzjoni kontra l-ordni pubbliku kull min:- (dd) b'xi mod iehor mhux imsemmi band' ohra f'dan il-Kodici jikser volontarjament il-buon ordni jew il-kwiet tal-pubbliku.”

Minn dan jidher car li l-kliem tal-ligi jrid ikopri kull "disturbance to the peace and good order" sija jekk dan ikun gej minn ghajjat biss kif ukoll minn glied jew kolluttazzjoni fizika jew it-tnejn f'daqqa jew minn xi manifestazzjoni ohra. Mhux xi rekwizit tassattiv li dawn iz-zewg elementi jridu jikkonkorru f'daqqa u jista' jkollok wahda jew l-ohra jew xi manifestazzjoni ohra esterna li twassal ghad-disturb tal-buon ordni u l-kwiet tal-pubbliku.

Ugwalment u kif gie ritenut mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawza bl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Paul Busuttil** (dec 23/06/1994):-

> *"Bhala regola ikun hemm il-kontravvenzjoni ravvizata fl-artikolu 338 (dd) tal-Kodici Kriminali meta jkun hemm eghmil volontarju li minnu nniffsu jew minhabba c-cirkostanzi li fihom dak l-eghmil isehh, inissel imqar minimu ta' nkwiet jew thassib f'mohh persuna (li ma tkunx l- akkuzat jew l-imputat) dwar l-inkolumita' fizika ta' persuna jew dwar l-inkolumita' ta' proprjeta' , kemm b'rizultat dirett ta' dak l-eghmil jew minnhabba l-possibilita' ta' rejazzjoni ghal dak l-eghmil" u "dan ir-reat javverra ruhu meta jkun hemm dak li fil-Common Law Ingliza kien jissejjah "a breach of the peace."*

F'dan il-kaz jirrizultaw l-ingredjenti mehtiega biex tinstab htija ghal din il-kontravvenzjoni u dan ghaliex meta l-imputat odjern wettaq l-atti tieghu u beda jghajjat u johloq paniku barra l-ufficini dan seta' anke potenzjalment jikkrea xi tip ta' rewwixta.

<u>Theddid ghall-ufficjali pubblici - Artikolu 95</u>

Illi dan l-Artikolu jipprovdi s-segwenti:-

"Kull min, f'kull kaz ieħor mhux imsemmi fl-aħħar zewg artikoli qabel dan, jingurja, jew ihedded, jew jagħmel offiza fuq il-persuna ta' wieħed inkarigat skont il-ligi minn servizz pubbliku, waqt li jkun jagħmel jew minħabba li jkun għamel dan is-servizz, jew bil-ħsieb li jbezzgħu jew li jinfluwixxi fuqu kontra l-ligi fl-esekuzzjoni ta' dak is-servizz, jeħel, meta jinsab ħati, il-piena stabbilita għall-ingurja, għat-theddid jew għall-offiza, meta jsiru mingħajr ic-cirkostanzi msemmijin f'dan l-artikolu, mizjuda b'zewg gradi u għal multa ta' mhux inqas minn tmien mitt euro (800) u mhux izjed minn ħamest elef euro (5,000)."

Illi l-gurisprudenza taghna hija kostanti fid-determinazzjoni ta' dan ir-reat. Illi fis-sentenza bl-ismijiet **<u>Il-Pulizija v. Amante Camilleri</u>** (deciza QAK 17/10/1997) intqal:

"Kif gie ritenut mill-Qorti Kriminali . . . fis-sentenza fl-ismijiet Il-Pulizija vs. Emmanuele Cassar, deciza fit-12 ta' Dicembru, 1936 (Kollez. Deciz. Vol. XXIX.IV.593), biex ikun hemm id-delitt ta' oltragg hemm bzonn li l-kliem denunzjati bhala ingurjuzi jkunu nghadu lil wiehed li ghandu l-kwalifika ta' ufficjal pubbliku, u li jkunu nghadu officio durante vel contemplatione officii.

Rekwizit iehor huwa li l-kliem jigu pproferiti fil-presenza ta' l-ufficjal in kwistjoni, ossia de visu, ghax altrimenti ma jkunx hemm ir-reat ta' oltragg izda dak ta' ingurja komuni. Inoltre' hemm bzonn li l-kliem (jew gesti, kitba, disinji, ecc) jkunu fil-fatt ingurjuzi, kif ukoll hemm bzonn l-element formali li jikkonsisti fl-intenzjoni li wiehed joffendi ufficjal pubbliku. Hemm kazijiet li fihom l-element morali (formali), cjoe' dana l-animus injuriandi, jigi presunt, u dana jsir meta l-kliem ikunu per se ingurjuzi u tali li wiehed ghandu ragonevolment jirritjeni, fl-assenza ta' prova in kuntrarju, li ntqalu bil-hsieb li l-persuna li ghaliha dawk il-kliem kienu diretti tkun ingurjata, cjoe' bil-hsieb li jintilef jew jitnaqqas il-gieh ta' dik il-persuna. Jekk, pero', il-kliem ma jkunx per se u mad-daqqa t'ghajn ingurjuz, trid issir indagini biex wiehed jistabilixxi jekk il-prosekuzzjoni ppruvatx sal-grad li trid il-ligi f'materja penali li dawk il-kliem intqalu mill-agent bl-intenzjoni li joffendu. Fi kliem iehor, anke jekk il-kliem ikun per se u mad-daqqa t'ghajn ingurjuz, jista' jaghti l-kaz li jkunu ntqalu mhux bl-intenzjoni li joffendu. Fi kliem iehor, anke jekk il-kliem ikun per se u mad-daqqa t'ghajn ingurjuz, jista' jaghti l-kaz li jkunu ntqalu mhux bl-intenzjoni li joffendu izda, per ezempju, b'cajta (animus jociandi) jew filwaqt li l-agent ikun qieghed legittimament jipprotesta kontra xi agir partikolari (animus reclamandi). Ghalhekk jekk il-Qorti tkun sodisfatta li l-hsieb tal-agent ma kienx li jingurja izda li jaghmel rimostranza, jigi nieqes dan ir-reat."

Illi ghal din l-akkuza biex tirnexxi l-azzjoni trid issir bl-animu li toffendi l-ufficjal pubbliku. Illi l-Qorti thoss illi l-prosekuzzjoni ma rnexxilhiex tipprova dan l-animu ghaliex ghalkemm huwa fatt li l-imputat kien aggressiv u panikuz meta rawh l-ufficjali tal-pulizija ma hareg minn imkien li kien hemm xi theddid fuq l-istess ufficjali. Ghalhekk din il-Qorti ma thossx li din l-akkuza tinstab ippruvata u l-anqas ma giet ippruvata s-sitt (6) akkuza li pprova jhebb ghal Carmel Tonna.

Ghal dawn il-motivi ssib lill-imputat **Abukar Osman Hassan** hati tal-ewwel (1), it-tielet (3), u r-raba' (4) akkuzi u stante li t-tielet (3) u r-raba' (4) akkuzi huma assorbiti fl-ewwel (1) akkuza tikkundanna lill-imputat ghal piena ta' erba' (4) snin prigunerija filwaqt li tilliberah mill-akkuzi l-ohra kollha fuq nuqqas ta' provi.

Ft./Dr. Claire L. Stafrace Zammit B.A., LL.D.

Magistrat

Benjamina Mifsud

Deputat Registratu